
Van:
Verzonden: dinsdag 4 augustus 2020 09:34
Aan:
Onderwerp: RE: Verzoeken aan gemeenteraad m.b.t. het LEAN haalbaarheidsonderzoek

Geachte

Dank voor het toesturen van de brief aan de gemeenteraad Nieuwegein. Ik zal eerst de rol van SodM bij toezicht op en advisering voor geothermie verduidelijken. Daarna zal ik op een aantal punten uit uw brief inhaken.

Mocht u na het lezen van deze mail nog verdere vragen hebben, dan kunt u met mij contact opnemen.

Met vriendelijke groeten,

Afdeling Ondergrond / Communicatie

===

Rollen en verantwoordelijkheden

EZK is bij het verlenen van mijnbouwvergunningen en de omgevingsvergunning het bevoegd gezag. Daartoe verzamelt EZK verschillende adviezen waaronder die van SodM.

SodM geeft in deze vergunningsprocedure advies op gebied van veiligheid voor mens en milieu.

De gemeente heeft als rol om te kijken naar de ruimtelijke ordening.

Als de vergunningen uiteindelijk zijn verleend door EZK, is SodM de toezichthouder op alle verleende vergunningen.

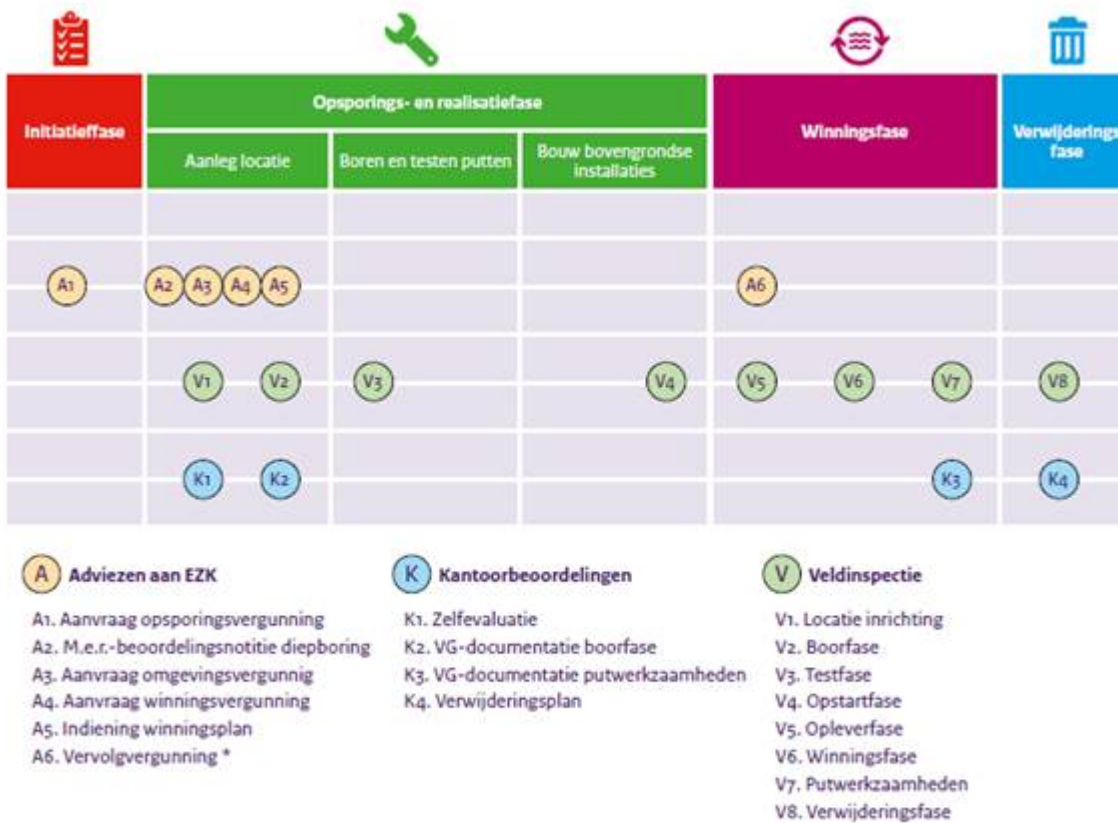
SodM houdt toezicht door middel van aangekondigde en onaangekondigde inspecties, en het controleren van vereiste rapportages.

Advisering & toezicht door SodM

In het Toezichtsarrangement Geothermie (TAG, www.sodm.nl/actueel/nieuws/2020/07/01/eisen-voor-milieu-en-veiligheid-bij-geothermie-gebundeld) dat begin juli is uitgebracht, staat beschreven hoe het toezicht en de advisering van SodM, specifiek voor geothermie, geregeld is.

Onderstaand figuur komt uit het TAG, en laat zien in welke fase van de aardwarmtewinning SodM actief is met advies, beoordelingen en inspecties. Op elk van deze toetsingsmomenten wordt er door SodM gekeken naar de veiligheid van deze te nemen stap.

Behalve SodM zijn er nog andere partijen betrokken bij de advisering: bijvoorbeeld bij de opsporingsvergunning wordt door EZK advies gevraagd aan TNO, SodM, Gedeputeerde Staten en de Mijnraad. Bij de winningsvergunning en winningsplan hebben ook de provincie, de gemeente en het waterschap een adviserende rol.

Figuur 2: Vereenvoudigde weergave van de adviezen, beoordelingsmomenten documenten (op kantoor) en inspecties (veld)
 * = advies vervolgvergunning onder de procedure van de aangepaste Mijnbouwwet.

Uit uw brief: economische en technische haalbaarheid

In uw brief schrijft u: *“We constateren dat het [haalbaarheids]rapport nagenoeg geheel voorbijgaat aan de technische en economische haalbaarheid van het project zelf en voornamelijk inzoomt op de beoordeling van de locatiekeuze.”*

SodM kijkt niet naar de economische haalbaarheid van een project. SodM kijkt wel naar de technische haalbaarheid van een project, met name waar dat raakt aan veiligheid van mens en milieu. Dit doet SodM op de momenten wanneer zij door EZK om advies gevraagd wordt (zie Figuur 2 uit het TAG).

Uit uw brief: aardbevingen en lekkages

In uw brief schrijft u: *“We hadden ook verwacht dat het [haalbaarheids]rapport inzicht zou geven in de haalbaarheid om aardbevingen en lekkages uit te sluiten, om zo de veiligheid bij het boren en winnen van aardwarmte te waarborgen zoals gemeente, bewoners en ook Warmtebron zelf als voorwaarde hebben gesteld: ‘het moet veilig zijn’.”*

Allereerst wil ik stellen dat geen enkele activiteit nul risico met zich meebrengt. Wel wil SodM dat de operator het risico zo klein mogelijk, en beheersbaar maakt. Daarom toetst SodM op meerdere momenten, of activiteiten wel veilig uitgevoerd kunnen worden. Welke activiteiten dit zijn, kunt u zien in Figuur 2 uit het TAG.

SodM toetst het risico op bevingen in haar advies op de winningsvergunning en het winningsplan. Beide zijn nog niet ingediend door Warmtebron. Zonder een geldige winningsvergunning en een ingestemd winningsplan mag Warmtebron geen aardwarmte winnen.

SodM toetst het risico op lekkages (ook wel putintegriteit genoemd) in haar advies op de winningsvergunning en het winningsplan. Ook dient de operator voor aanvang van een boring een boorplan/putontwerp in te dienen, waarin beschreven wordt hoe de put geboord en gebouwd wordt, en met welke materialen. Ook dit plan wordt door SodM

getoetst op veiligheid van mens en milieu. Warmtebron heeft nog geen boorplan/putontwerp ingediend. Zonder een getoetst boorplan/putontwerp mogen de booractiviteiten niet starten.

SodM toetst ook risico's voor het milieu en overlast voor de omgeving in haar advies op de omgevingsvergunning. Ook de omgevingsvergunning is nog niet aangevraagd door Warmtebron. Zonder een verleende omgevingsvergunning mogen er nog geen (bouw)activiteiten plaatsvinden.

Huidige stand van zaken: opsporingsvergunning verleend

Op dit moment (initiatiefase, zie Figuur 2 uit het TAG) heeft EZK de opsporingsvergunning verleend (d.d. 29 oktober 2019). Deze opsporingsvergunning beslaat een groot gebied in de provincie Utrecht. SodM heeft hier ook op geadviseerd, en kijkt bij deze vergunning naar het volgende:

- de technische mogelijkheden van de aanvrager;
- de manier waarop de aanvrager voornemens is de **opsporings**activiteiten te verrichten, waaronder de bij de activiteiten te gebruiken technieken, hulpmiddelen of stoffen;
- de eerder aangetoonde efficiëntie en verantwoordelijkheidszin van de aanvrager;
- nadelige gevolgen die door het **opsporen** van aardwarmte worden veroorzaakt voor het milieu in het aangevraagde gebied.

Het gaat in deze fase dus vooral om de operator: heeft deze genoeg kennis en expertise, en de juiste instelling, om veilig aardwarmte te kunnen winnen? Zie ook paragraaf 2.3.1 in het TAG.

Volgende fase: winningsvergunning, winningsplan, omgevingsvergunning

Ook in de volgende fase, de opsporings- en realisatiefase (zie Figuur 2 uit het TAG) adviseert en toetst SodM op de veiligheid van de activiteiten.

- Nog voordat mijnbouwwerken mogen worden opgericht, dus voor “bouwen en boren”, adviseert SodM op de M.e.r.-beoordelingsnotitie diepboring en de Omgevingsvergunning. In deze adviezen evalueert SodM de potentiële effecten op de veiligheid en het milieu van de geplande bovengrondse activiteiten. Als deze activiteiten voldoende veilig kunnen worden uitgevoerd, kunnen ze doorgang vinden. Voor en tijdens de werkzaamheden beoordeelt SodM de werkplannen, en kijkt of er voldoende maatregelen zijn getroffen om de veiligheidsrisico's zoveel mogelijk te beperken. Zie ook paragraaf 2.3.2 uit het TAG.
- Nog voordat er daadwerkelijk aardwarmte gewonnen mag worden, adviseert SodM op de winningsvergunning en winningsplan. Op dit moment in het proces is er vaak al wel een boring uitgevoerd, en ook een (deel van de) bovengrondse installatie aangelegd. SodM toetst hier de effecten van ondergrondse activiteiten (de aardwarmtewinning) op de bovengrond. Zonder een geldige winningsvergunning en een ingestemd winningsplan mag er geen aardwarmte gewonnen worden. Zie ook paragraaf 2.3.2 uit het TAG.

Behalve SodM zijn er meerdere adviseurs betrokken bij deze vergunningen: TNO, Provincie, Gemeente, Waterschap, Mijnraad.

Uit uw brief: “te weinig informatie voor inschatting bevingsrisico”

In uw brief schrijft u: “Vanwege de gebrekkige kennis van de ondergrond van het doelgebied en de nabijheid van een bekende actieve breuk en een aantal nog niet onderzochte breuken in onze omgeving is een grondig onderzoek naar de aardbevingsrisico's in het doelgebied absoluut eerst nodig om daarna een verantwoorde en veilige locatiekeuze te kunnen maken. Het lijkt ons ook vanzelfsprekend en zinvol om daarbij de binnenkort beschikbare aanvullende gegevens van SCAN/TNO voor het doelgebied te betrekken.”

TNO adviseert ook op de winningsvergunning en het winningsplan. Zij gebruiken voor hun advies de meest recente data over de ondergrond, ook heeft TNO voldoende expertise in huis om dit zorgvuldig te kunnen doen. Mocht er onvoldoende data zijn om het bevingsrisico goed te onderbouwen, dan zal dat ook worden vermeld in het TNO advies.

Uit uw brief: anticiperen op problemen bij lekkages

In uw brief schrijft u: *“Tevens biedt het [haalbaarheids]rapport veel te weinig inzicht hoe Warmtebron zal anticiperen op de problemen die het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) recentelijk opnieuw bij geothermie-projecten heeft vastgesteld, om gedurende de gehele operationele fase en de nazorgperiode lekkages uit te sluiten.”*

De conclusies uit ons rapport Staat van de Sector Geothermie (2017) zijn gebaseerd op het feit dat veel operators een enkelwandige buis gebruikten voor hun geothermie putten. Ondertussen zijn de standaarden bijgesteld (onder andere door brancheorganisatie DAGO) en wordt er een adequate verbuizing gebruikt voor nieuw te boren putten. Bovendien is het voor de operator verplicht om een monitoringssysteem in gebruik te hebben, dat eventuele zwakke plekken of lekkages in putten tijdig signaleert.

Het plan voor de boring en putontwerp wordt door SodM getoetst op veiligheid van mens en milieu. Deze details staan inderdaad niet beschreven in het LEAN-haalbaarheidsonderzoek, maar komen dus later aan de orde (zie Figuur 2 en paragraaf 2.3.2 uit het TAG).

Uit uw brief: besluitvormingsproces

In uw brief schrijft u: *“In de formele lijn van het besluitvormingsproces komt de veiligheidstoetsing van het geothermieproject van Warmtebron pas aan het eind aan bod bij de aanvraag van de omgevingsvergunning, maar in dat stadium heeft de gemeente al geen enkele zeggenschap meer over het boren naar aardwarmte in Nieuwegein en ligt de bevoegdheid geheel in handen van de minister van EZK.”*

Voor het in werking nemen van een geothermie locatie zijn is niet alleen een omgevingsvergunning vereist, maar zijn er ook een winningsvergunning, winningsplan, en meer verplicht (zie Figuur 2 uit het TAG). Er zijn meerdere partijen betrokken bij de advisering voor deze vergunningen: TNO en SodM voor de ondergrond, gemeente, provincie en waterschap voor de bovengrond. De gemeente heeft dus op meerdere momenten in de vergunningsprocedure zeggenschap over het winnen van aardwarmte in Nieuwegein.

Het LEAN project heeft de vergunningsprocedure ook overzichtelijk uiteengezet op haar website:

warmtebron.nu/nieuws/2020/onderzoeksproject-lean-uiteengezet-in-vergunningen-procedures-en-inspraak/

Van:

Verzonden: woensdag 29 juli 2020 13:54

Aan:

Onderwerp: FW: Verzoeken aan gemeenteraad m.b.t. het LEAN haalbaarheidsonderzoek

Geachte ,

Allereerst mijn dank voor het gesprek met en u waarin u beiden de opstelling en de werkwijze van het Sodm schetsten.

Bijgaand de brief aan de gemeenteraad waarin onze zienswijze weergegeven wordt met het verzoek tot het organiseren van een thema-avond waarbij wij een vertegenwoordiging van Sodm zeer op prijs zouden stellen.

Met vriendelijke groet,

Verzonden vanuit [Outlook](#)

Van: [@hotmail.com](#)>

Verzonden: dinsdag 28 juli 2020 14:15

Aan: [@groups.outlook.com](#)

Gemeenteraad <griffie@nieuwegein.nl>

[@groups.outlook.com](#)>; Griffie

CC:

@groups.outlook.com>

Onderwerp: Verzoeken aan gemeenteraad m.b.t. het LEAN haalbaarheidsonderzoek

Geachte Raadsleden,

Het College gaat in september stadsgesprekken organiseren met het doel om het door Warmtebron gepresenteerde LEAN-haalbaarheidsonderzoek naar locaties voor boringen naar aardwarmte aan te vullen met kennis en reacties van inwoners, ondernemers en belangenorganisaties.

In oktober wil het College de Gemeenteraad dan vragen om met een locatiekeuze in te stemmen

Graag informeren wij u hierbij over onze voornaamste bevindingen na het lezen van het LEAN-haalbaarheidsonderzoeksrapport en hebben we twee verzoeken aan de Gemeenteraad.

We constateren dat het rapport nagenoeg geheel voorbijgaat aan de technische en economische haalbaarheid van het project zelf en voornamelijk inzoomt op de beoordeling van de locatiekeuze. Daardoor schiet het onderzoek tekort op de twee meest essentiële onderdelen waar bewoners zich ernstige zorgen over maken - namelijk de veiligheid en de kosten - en daarmee biedt dit rapport o.i. niet de volledig benodigde informatie voor een verantwoorde verdere besluitvorming over de toepassing van geothermie in Nieuwegein.

We hadden verwacht dat het rapport de economische haalbaarheid van het gehele project zou toetsen en het verdienmodel met een financiële onderbouwing zou presenteren om daarmee inzicht te verschaffen welke kosten er op de bewoners af gaan komen. De economische haalbaarheidstoets met alle onderliggende informatie zou wat ons betreft vóór het starten van de stadsgesprekken op tafel moeten liggen en door een onafhankelijke expert uitgevoerd of getoets moeten zijn.

We hadden ook verwacht dat het rapport inzicht zou geven in de haalbaarheid om aardbevingen en lekkages uit te sluiten, om zo de veiligheid bij het boren en winnen van aardwarmte te waarborgen zoals gemeente, bewoners en ook Warmtebron zelf als voorwaarde hebben gesteld: 'het moet veilig zijn'.

Het rapport benoemt slechts enkele factoren die aardbevingen kunnen veroorzaken, maar sluit deze op voorhand al uit voor het doelgebied van Warmtebron. Dit is niet alleen een onvolledige analyse met een voorbarige conclusie, maar de weergave is ook feitelijk niet juist. Vanwege de gebrekkige kennis van de ondergrond van het doelgebied en de nabijheid van een bekende actieve breuk en een aantal nog niet onderzochte breuken in onze omgeving is een grondig onderzoek naar de aardbevingsrisico's in het doelgebied absoluut eerst nodig om daarna een verantwoorde en veilige locatiekeuze te kunnen maken. Het lijkt ons ook vanzelfsprekend en zinvol om daarbij de binnenkort beschikbare aanvullende gegevens van SCAN/TNO voor het doelgebied te betrekken.

Tevens biedt het rapport veel te weinig inzicht hoe Warmtebron zal anticiperen op de problemen die het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) recentelijk opnieuw bij geothermie-projecten heeft vastgesteld, om gedurende de gehele operationele fase en de nazorgperiode lekkages uit te sluiten. Het SodM kwam enkele maanden geleden nog tot de conclusie dat de huidige praktijk niet veilig genoeg is om de geplande levensduur (meer dan 30 jaar) van de putten te halen en lekkages met schade voor mens en milieu het gevolg kunnen zijn.

Na het lezen van het LEAN haalbaarheidsonderzoek zijn wij er als bewoners dus nog steeds niet gerust op dat onze veiligheid gewaarborgd is en milieuschade in Nieuwegein vermeden wordt, en weten we ook niet welke kosten er met dit onderzoeksproject van Warmtebron op ons af komen.

Daarom verzoeken wij de Gemeenteraad om er voor te zorgen én er bij het College op aan te dringen dat de haalbaarheidsbeoordeling niet alleen op de locatiekeuze maar met inbegrip van de ontbrekende onderdelen op het gehele project alsnog door een onafhankelijke partij - die niet betrokken is bij het LEAN-project noch enige afhankelijkheidsrelatie heeft met een van de LEAN partijen - wordt uitgevoerd.

Het College is voornemens het ICO voor een contra-expertise te vragen, maar dat lijkt ons geen goede keuze, omdat het ICO als waakhond van het besluitvormingsproces haar onafhankelijkheid als adviseur voor alle partijen beter kan behouden als ze in een dergelijk cruciaal onderzoek geen inhoudelijk rol neemt maar er juist op toeziet dat de informatievoorziening voor de besluitvorming volledig en voor iedereen beschikbaar zal komen en er voor waakt dat de informatie ook goed in de afwegingen wordt meegenomen.

In de formele lijn van het besluitvormingsproces komt de veiligheidstoetsing van het geothermieproject van Warmtebron pas aan het eind aan bod bij de aanvraag van de omgevingsvergunning, maar in dat stadium heeft de gemeente al geen enkele zeggenschap meer over het boren naar aardwarmte in Nieuwegein en ligt de bevoegdheid geheel in handen van de minister van EZK. Daarom achten wij het van belang dat de expertise van het Staatstoezicht op de Mijnen (SodM) op dit gebied wordt betrokken bij de besluitvorming in Nieuwegein, in ieder geval vóórdat het College de Gemeenteraad om een Raadsbesluit gaat vragen voor het toewijzen van de gewenste boorlocatie.

Gelet op het belang dat alle partijen hechten aan het waarborgen van de veiligheid zou het goed zal als het SodM haar expertise, haar visie en de randvoorwaarden voor een veilige toepassing van geothermie in Nieuwegein voorafgaand aan de stadsgesprekken deelt met alle betrokken partijen in Nieuwegein en in het bijzonder met de

Raadsleden, zodat zij dit relevante thema ook goed kunnen meenemen en wegen in de besluitvorming over een locatietoewijzing voor Warmtebron.

Daarom verzoeken wij de Gemeenteraad om vóór de aanvang van de stadsgesprekken in september een thema-bijeenkomst te houden over de veiligheid op een Avond van de Raad en daarvoor het SodM uit te nodigen. Het SodM kan de discussie over de veiligheid van het Warmtebron-project uit de sfeer van (vaak nauwelijks gegronde) beweringen halen en kan feitelijke duidelijkheid bieden over wanneer het wel of niet veilig is om naar aardwarmte in Nieuwegein te boren. Daar zijn alle betrokkenen bij gebaat.

We hopen dat de Gemeenteraad onze zorgen deelt en het initiatief neemt om een vollediger en onafhankelijk haalbaarheidsonderzoek te laten uitvoeren en de thema-avond met het SodM over veiligheid wil organiseren.

Met vriendelijke groet,

Kerngroep van het Bewonerscollectief Aardwarmte Nieuwegein (BAN)

Verstuurd vanaf mijn iPad